

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL.

(19.)

Költ *Bétsben*, Szent-Mihály-Havának
 (Septembernek) 13-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környütlállások.

NB. NB. NB.

Augustusnak 16-dik napján költt Darab-
 jában egy *Párisi Újságnak*, következő
 nevezetes tikkely olvastatik: — „Több
 rendbéli tudósítások szerént, bizonyos
 dolognak látszik lenni, hogy a' Közjóra
 ügyelő Deputátzió, Kommisszáriusokat
 küldött-el, a' kik tanulnák-ki a' fel-fegyver-

Y

kezett Hatalmasságoknak szándékjokat, azon kívánságára nézve a' Frantzia Népnek, hogy az ő földjéről menjenek-ki az említett Hatalmasságok, 's erefzkedjenek olly alkuba, a' mellynél fogva sérelem nélkül maradjon a' Frantzia Közöséges Társaságnak eggyisége, 's meg-olozthatatlansága. — Más részről azt irták *Bétsből*, Július' 25-dikén, hogy az eggyesültt Hatalmasságoknak Kabinétjaik egy nagy Plánum' ki-dolgozásában szorgalmatoskodnak, melly a' békességnek Európában való vizfont helyre-állítását tárgyazza. — Bártsak igazak lennének ezek a' hírek, 's rendes folyamatajában láthatnánk eggy olly munkát, mellyel gát vettetnék a' sok ember-vérontásnak. "

A' *Prusszus* Táborban, olly konvenzióznak (eggyezésnek) irták alája magokat Július' 14-dikén Márki *Lucchesini*, és Lord *Beauchamp* — amaz a' Prussziai, ez pedig a' Nagy-Britanniai Királyok' részéről — mellyben költsönösen kötelezik magokat a' meg-nevezett két Felsőgek, hogy mind addig le nem teszik kezeikből a' fegyvert, míg vissza nem adja *Frantzia-Ország* mind azt, valamit más Hatalmasságoztól — mint p. o. a' *Római Udvartól Aveniót*; a' *Szárdin*. Királytól *Szabaudiát*, és a' *Nizzai Grófságot* 's a' t. — el-vett.

Quesnoi Frantzia Várból — mellynek ostroma munkába vétetett már eddig kétség-kívül — ki-rontott Népünk ellen, Auguftus' 23-dikán, reggeli négy órakor, mintegy hat vagy hét százig való Frantzia Gyalogság, 's ötven főből álló Lovasság; de győzedelem nélkül kénytelenítettett vissza térni. 18-an kerültek földre közzüle, egy Gránátéros pedig el-fogatott. Részünkről, hufzoneggyen sebesedtek-meg, 's négyen estek - el.

York Hertzeg — kiről azt írskálták mostanában- némelly Levelek, hogy 30 ezer Lovasokkal egyenessen *Páris* felé nyomúlt — Auguft. 21-dikén *Furnes*, és *Nieuport* között ütött táborn, folytatván útját *Dünkirchen* Fran. Vár felé.

(*Furnes*, vagy *Veurne*, és *Nieuport* Városok, *Ausztriai-Flandriában* fekszenek, nem messze az északi tengertől.)

Freitag Hannoverai Feldmarsall, a' kormányozása alatt lévő eggyesültt tsapat Sereggel meg-támadta Auguft. 21-dikén az Ellenségnek *Ostcapellei*, és *Rexpoedei* sántzos táborait. (*Ostcapelle*, és *Rexpoede* Frantzia helységek, közel esnek *Ausztriai Flandria'* széléhez, *Dünkirchen* Frantzia Erösségen alól pedig, váramivel messzebb két-német mérttföldnél.) Fogott két száz

Frantziákat, 's még többet le-ölt; nyert 11 ágyúkat, és meg-telepedett a' két nevezett tanyákon, úgymint a' mellyekről *Bergen* Várába vette magát a' Frantziáságnak azon része, a' melly el-futhatott. A' *Karaiczay*' könnyü lovas Regimentjének egy Osztálya, és a' *Loudon*' szabad Serege igen vitézül viselék magokat ez alkalmatossággal. Ők vettek-el négy ágyút az Ellenségtől.

Wurmser Vezérünk' Seregének egy Osztályát Hg *Waldeck* F. M. L. kormányozza már most, kinek egyik karját elfszakasztotta ugyan félig a' Fran. golyóbis; de vitézi tüzét el nem ólthatta. Ezen Osztály ellen olly szörnyű tüzelést vittek-végbe Auguszt. 22-dikén a' Frantziák, hogy estvéli hét óráig leg-alább is löttek feléje négy ezer ágyú-golyóbisokat. Minekutánna negyedikszor veretett volna el az Ellenség: úgy vette magát vissza *Weissenburgi* táborába, 's a' *Bergzaberni* szőlő-hegyek megé. Hogy ollyan sokáig tartott a' viadal: ennek oka a' vólt, mivel nem tsak a' Lovasságunk, de még a' Gyalogságunk se dolgozhatott egész fogamatossággal a' helynek alkalmatlan vólta miatt; alkalmatosabb tsata-mezőt pedig nem lehetett választani. *Mészáros* Generális — a' kinek Vezéri tökéleteségeit nem egy izben magasztalta már G.

Wurmser — ugyan tsak derekasan érdek-
lette az Ellenség' jobb szárnyát a' viadal
közben; nemkülönben *Erdödy-Hufzár Fő-
Strásamester Szörényi Úr* is, a' maga Ofz-
tályaival, óldairól sok Frantziákat le-
kafzabolt, 's fogott is egynehányat. —
Részünkről, az egész napi verekedés alatt
meg-sebesedtteknek 's el-húllottaknak száma
meg-haladja valamivel a' százat. *Erdödy-
Hufzáraink* között egy Vitéz esett-el, 's
ketten kaptak sebet. Leg-nagyobb veszte-
sége vólt a' gyalog *Székely Batalionunknak*,
mert két egész órákig puskázott-öszve az
Ellenséggel. Mintegy negyvenig valónak
írják holttjainak és sebesséinek számát. —
Az Ellenség' kára, tsak ugyan nagyobb
vótt ezen a' napon is a' miénknél. Egy 8
fontos ágyút is vettek-el tőlle 3 Tzúg
(tsomó) *Waldeck-Drögonyosaink*.

Hogy *Wurmser* Vezérünk, Aug. 19-
dik és 20-dik napjai között olly hírtelen-
séggel fel-kerekedett, 's nyomúit az Ellen-
ség ellen: következendö történetet írnak
okáúll ezen szerentsés ki- menetelü vitézi
gyorsaságnak. „Eggy andalgó, és magá-
val perspektivát hordozó paraszt Embert
meg-fogtak gyanúságra szélsö Vigyázóink,
's viték *Mészáros* Generálishoz. Ezen
esmeretes okösságú Magyar Vezér, nem
elégedett-meg azon feleletével az Ember-

nek, hogy el-adni való volna a' perspektiva; hanem szorgalmatosan meg-visgáltatta azt kívül belől: a' minthogy meg is találtatott benne a' levél, mellynek foglalatjából nyilván ki-tetstett, hogy el van árúlva Seregünk az Ellenségnél. Hogy tehát mi előzhessük-meg inkább Frantzia Uraimékat; nem pedig ökemek minket: tüstént rendelkezéseket tétetett Gróf *Wurmser* — az indulásra. “

A' *Lisbonai* újabb tudósítások fzerént, nyilván meg-kérte már az oda-való Udvart még a' múltt Júliusban a' *Spanyol* Követ, hogy küldene hadi segítséget *Spanyol*-Országba; melly kérésnek tellyesítésére, ajánlotta is magát a' *Brasiliai* Hertzeg — mint mostani Igazgatója az Orzágnak — leg-ottan, 's kéfzen is vóltak az indulásra Júliusnak 20-dik napján hat ezer gyalog *Portugallus* Katónák, kiket mivel a' nagy melegek miatt nem lehetett a' szárazon masíroztatni, hajékon szándékozott szállítatni az említett Hertzeg, a' *Barcellonai*, vagy a' *Narbonnai* Spanyol ki-kötő helyek között valamellyikbe.

A' *Nápolyi* Udvarnál is zörgetett a' *Spanyol* Udvar: és hasonló foganattal, valamint a' *Portugalliainál*. Mert a' mint *Nápoly* Városából írták Július' 31-dikén,

minekutánna egy *Madriti* Kurir érkezett volna oda: parantsolatot adott-ki az Udvar Július' 24-dikén, hogy öt első, tizenegy közép, és 66 kisebb nagyságú hadi hajók készíttessenek - fel; 's hat ezer Emberek rakattassanak - fel azokra. Hogy pedig ezen parantsolat annál könnyebben végrehajthatassék: másfél millió aranyat vesz-fel költsön a' Közöns. Kints - tár 3 *procento* interesre; 's a' töke - pénzt húsz évtendőök alatt fogja le - fizetni. A' *Nápolyi* hajós Sereg is az *Anglus* hajós Sereggel fogja magát egybe-kaptsolni; valamint két *Portugallus* hajós Sereg - osztályok tselekedtenek már.

Az új Frantzia Konstitutiót bé - vett *Korszikai* három Városok, ezek: *Bastia*, *S. Fiorenzo*, és *Calvi*. Sokkal nagyobb, és hatalmasabb az a' Réfz, melly, *Paoli* Generálisnak kormányozása alatt el-hajlott a' Frantzia Nemzet-Gyűlésétől. Jó alkalmazottságot látott ezen Réfz — az újjabb tudósítások szerént — említtet *Calvi* Városának meg - vételére; mivelhogy az abban lévő Frantzia Katonaságnak nagy része, ispotályra szorúlt.

Nagy-Hetruriának Livornói nevezetes ki-kötő helyéből írják, hogy Augufus' 16-dikán négy hajók érkeztek oda, a' *Hood*

Ánglus tengeri Vezér' Seregéből, melly tengeri Sereg Auguft. 12-dikén *Villafranca* Városa előtt mutogatta magát. — *Villafranca*, második, az az, mindjárt *Nizza* után való Városa az úgy nevezett *Nizzai Grófságnak*, melly is *Piemonthoz* (*Pedemontziumhoz*), következésképpen a' *Szár-diniai* Koronához tartozik; hanem most Frantzia kézben vagyon, nem ugyan már egésszen, de még is nagyobb részént.

A' Királyt - kívánó Frantziákról azt írják (de a' Republikánusok), hogy Július 30-dikán két ezer Embert, és 3 ágyúkat; Auguft. 5-dikén pedig négy száz Embert vesztettek. A' vóltt *Moguntziai* Örizetnek leg-nagyobb része ellenek küldetett.

A' *Párisból* meg - szökött N. Gyülési Tagokról az a' hír, hogy *Wimpfen Felix* Fő Vezérjekkel együtt Angliába vették-által magokat; és hogy a' hadat, mellyet kezdetek, tsak a' *Marsiliai* Sereg folytatja még *Avenionál*, közönséges hadi módra, az az: hol egyik, hol másik Félhez hajló szerentsével.

Frantzia Ország.

Minthogy az eddig való nevelés', és tanítás' módjától különbözöt akar fel-

állítani a' N. Gyűlése: ahoz képest, az eddig való Akademiákra nézve, azt a' végzést hozta, hogy azok, mint ennek-utánna hafzna-vehetetlen Inffitutumok, eltöröltessenek.

Ama' nevezetes *Nagy - Britanniai* Minifert *Pittet* tartja a' Fr. Nemzet Gyűlése, a' Fr. Országai belső egyenetlenségek' fő eszközlőjének: azért is *Emberi Nem'* ellenségének deklaráta azt.

Magyar Ország.

Pest-Vármegyéből, Auguft. 24-dikén.
 „Ezen folyó hónapnak 27-dikére vagy on ki-hírdetve Ns Vármegyénknek Közönséges Gyűlése. — Meg-adta az árrát Auguft. 10-dikén egy *Ócsai* Ember, az esztelen vetelkedésnek. A' mint t. i. kalfzallásból ment volna fzekeéren haza felé, el akart hagyni maga-vetiségből egy más fzekeret; de rossz útra térvén-ki, fel-borította a' maga fzekerét, 's úgy esett, hogy egy a' fzekeéren vóltt kalfzak közzül egészen ki-hasította a' hasát. — Vátig iparkodnak hív Elöljáróink a' tolvajságnak ki-irtásában; de még is tsak találkozik itt bizony rossz Ember. Valami 12 napokkal is ez előtt, reá mentek éjtszakanak idején néhány *Zsiványok* egy mezei tsárdára, melly *Keresztúr*hoz tartozik, 's

magát találván otthonn a' Tsárdást (Kortsmárost), el-vették tőle mind a' maga, mind Felesége' ruháját, és tiz forintotskáját; úgy nem-különben a' Földes Uraság' kasszáját is, mellyben 30 aranyak, és 20 forintok voltak.“

Erdély Ország.

Kolosvárról, Augustus' 18-dikán. —
„Három jeles házasságoknak közlésével kívántam gazdagítani a' *Hírmondót*: — Gróf *Mikó István*, veszi Feleségül Báró *Vesselényi Ursulát*; *Katona Zsigmond* Úr, Gr. *Bethlen Juliannát*; *Horváth Zsigmond* Úr, B. *Bánffy Máriát*.“

Szebenből, Auguft. 15-dikén. — Itt, és a' környéken nagyon szedik az új Katonákat. Tizenkét napokkal ez előtt, száznál több Legények indítottak-el innen a' tsatamezőn lévő *Splényi*' gyalog Regimentjéhez. — A' nyári termés, bőv volt nálunk az idén. Gyümölcstünk kivált, sok termett mindenféle. — Olly forgó fzelek dühösködtek nálunk ebben az éltendőben, hogy kettő nevezetessen azok közzül, tsoporostól el-kapta a' galambokat, 's a' házak' tetejeiről is le-tekerte a' tserepeket, és úgy forgatta annakutánna a' levegő-égben, mint valamelly nád vagy fa-töredékeket. — A'

ki-hírdetett *Udvarhelyi* felhő-szakadás után két héttel, még más is történt a' *Rezsina* hegyek között, a' melly sok nyúlakat leöntött a' hegyekről. Meg-fosztott egy Tzigányt is két Fiaitól; mert a' mint jádzo-
doztak volna ezek a' patak' szélén: ott kapta őket a' sebességgel le felé omlott viz, 's bé-tsapta a' patakba. Az Apjok, mintegy fél óráig futott sírva jajgatva utánnok; de tsak óldalvást, mert féltette a' maga életét is. Ki-tette végre a' viz gyermekeit a' szárazra, de halva.“

Elegyes Tudósítások.

A' *Lengyel* Király villa - kívánta, a' mostani környülállások között, azon drágaságait, mellyeket két ezteendővel ez előtt olly tzállal adott vólt által a' *Közöns.* Kintsre ügyelő Deputátziónak, hogy ha a' *Státus'* java úgy fogná kívánni: azokat is tüstént pénzzé lehessen tsinálni. Az említett Deputátzió ki-tétette előbb azokat közönséges nézés végett, 's annakutánna által-szolgáltatta a' Király' első Komornyikjának. Fél millióra betsültetnek ezen drágaságok.

Az úgy nevezett *Keresztyén*, és *Királyi Seregnék*, a' *Frantzia Néphez* intézett *Manifesztumában*, valami *Agra* nevezetű *Püspökről* vagyon emlékezet, olly serken-

téssel 's útasítással, hogy a' melly jól gondolkodó Plébánusok, és Vikáriusok, nem a' Római A. Sz. E. Ház szabásai szerént jutottak volna hivatalyokhoz, és most törvényes rend szerént való lelki Atyák kívánnak lenni, jelentsék magokat a' nevezett Püspöknél, mint Apostoli Vikáriusnál. Nem tudván ezen személlyről Pápa ő Szentsege, leg kissebbet is, egy Brévét adott ki Jul. 31-dikén, mellyben jelenti hogy *Agra* Püspöknek mind létele, mind Apostoli Vikáriussága merő költemény, és parantsollya minden orthodox Püskököknek nevezetesen a' *Lyon*i, és *Poitou*inak, hogy a' magok Megyéjebélieket, ne hagyják el tsábítani.

A' *Moguntz*iai Választó Hertzeg, látogatására ment *Moguntz*ia Városának *Aschaffenburg*ból Aug. 12-dikén, a' Polgárságnak szép kérésére, melly egy különös Deputátzió által mutattatott bé ő Választó Hertzegségének, 's a' mellyre Atyai módon válaszolt hasonlóképpen Irásban a' V. Hertzeg.

Párisi újmédi Lopás.

Ez előtt is nagyon járta a' Nép Párisban a' Teátromokat; most is dugva teli szoktak ott lenni minden Játék-néző helyek, sőt

még telibb, mint ennek-előtte is. Ezt jó alkalmatosságnak látván némelly Fejérfzemélyek, az idegen vagyonhoz való könnyen-jutásra: azt találták-fel, hogy magok mellé vesznek vagy két gyermeket, 's bé-mennek azokkal, mint valamelly Guvernántinok (Nevelő - Asszonyok) a' Teátromba. A' Gyermeknek hozzá lévén már mindenképpen tanítva a' Kártússághoz, csak hamar meg-esmérkednek a' szomszéd-dal. A' tettetett Guvernántinnyok nyelvel reájok: miért alkalmatlankodnak. A' szomszéd menti a' gyermekeket, 's még maga eleibe veszi sokízor, hogy jobban lássanak. Ekkor a' gyermekek üzni kezdik a' vastagát is mesterségjeknek, 's mihelyt kezekhez kuporíthatnak valamit: intenek mindjárt a' Guvernántinnyoknak, a' ki tehát ismét beléjük köt, 's nagy pirongatódzások és engedelem-kérések között el-illant.

Hogy az *Orosz Tsálfárné* meg nem engedi a' *Svéd* és *Dánus* hajóknak ezentúl, a' Frantziákkal való kereskedést, már ezt említettük. Az ez eránt, mind a' *Svéd*, mind a' *Dánus* Udvarokkal közlött jelentésében így nyilatkoztatja - ki magát a' többek között a' Tsálfárné: „Minekutánna Frantzia Országának mostani törvénytelen Igazgatói, mindent fel - forgattak az Országban; minekutánna gyilkos kezeiket

a' magok Királyoknak vérében meg füröztették: nem csak barátságot, 's óltalmat ígértek, közönséges végzés által mind azoknak a' kik hasonló gonofzságoknak elkövetéséhez fognának más Státusokban; hanem valósággal, meg is támadtak többnyire minden izomfzéd Hatalmasságokat. Ugyan ez által ellenségeikké tették magokat minden Európai Hatalmasságoknak: és az idötöl fogva, csak ott lehetett helye a' neutralitásnak, a' holy úgy kívánta az okosság, hogy el titkoltassék az azon részhez való hajlás, melyet törvényül szabott a' Köz hazzon. "

„De már ezen indító oknak nints most többé helye, minekutánna egyesítették magokat a' leg-nagyobb Hatalmasságok, 's köz erővel dolgoznák a' Nemzetek' bóldogságának, 's bátorságának Ellenségei ellen. Ha nints minden Hatalmasságoknak módjok benne, hogy hasonló fogananattal efzközöllyék a' köz-tzél: illendő dolog, hogy tegyék ugyan csak ők is, a' mit tehetnek; nevezetesen, hogy szakaffzanak félbe minden kereskedést, és kommunikációt a' köz-tsendesség' meg-háborítóival. "

Páris Városában, Auguft. 11-dikén, egy házasság, 's hat házassági el-válások

váltak; 47-en születtek, 's 46-an haltak meg. — Auguszt. 12-dikén, 24 házasságok, 's 7 el-válások voltak; születtek 72-en, 's meghaltak 55-en.

Egy *Arnold* nevű Párisi Festő, következő értelmű írást függesztett fel a' háza' ajtaja felé: „Egy Fiam, 's egy Ötsém hartzolnak a' Hazáért: bé lesz zárva előttök az ajtó, ha rosszul viselik magokat.“

Következendő című nyomtatvány érkezett tegnap hozzánk Magyar Országról:

A' Frantziák' Szabadságának Fája, melyet Pünkösöd után való XXV, Vasárnapon, a' mustár-magról tartatott Prédikázióknak alkalmatosságával, a' Német Nemzetnek hasznos tanúságára, egy Lelki Atya, élő nyelwén elő-adott, és nyomtatásban ki-botsátott, Botzen nevezetű Tirolisi Városban. 1792. — A' Német nyelvet nem tudó Hazafiaknak kedvéért Magyarra fordította Berta György, a' Györi Királyi Deák Oskolákban a' Szelíd Tudományok' Iffjabbik Tanítója. — Nyomt. Cyörött Streibik József betüivel. — A' megnevezett Fordító Úr szándékozik ki-adni leg-felleyebb nyöltz hetek' múltva, néhai

Frantzia Király *XVI. Lajos'* egész életének
's halálának históriáját is.

J e l e n t é s.

Tumler János Besztertze - Bányai Könyv-nyomtató el-tökéltette magában, hogy a' könyv - nyomtatást többé nem üzi: azon okból az egész könyv nyomtató Műhelyét minden nyomtató betűkkel, három présszel, 's ehez tartozandó eszközökkel, és minden ki nyomtatott könyvekkel el-adni szándékozik. Ennek meg vevésére okúl szolgálhatnak: mind a' Városnak fekvése, mind a' Dikaszteriumok, mellyek ott találtatnak: mind pediglen a' közel lévő sok jó papiros-malmok. Annakokáért azok, a' kiknek kedvek volna ezen Könyv nyomtató Műhelynek meg-vevésére, kérettenek, hogy fenn nevezett Tumler János Könyv-nyomtatónál Mind-szent Havának (Octobernek) 15. napjáig magokat jelenteni ne terheltesse.

